మనిషి కోరేది మనిషే

‘‘సత్యమేవ’’

పిండారీదండులా, ధవళాకాశాన్ని కమ్మివేశాయి నల్లటి మబ్బు తునకలు. దురాశాపరుని మనస్సులా తమస్సు వికలంగా ఉంది. ఉండీ, ఉడిగీ, ఉరుమూ, మెరుపూ, చినుకూ. నిశాకాంత ‘భోరు’మని ఎప్పుడైనా ప్రసవించవచ్చునని హెచ్చరిస్తున్నాయి.

స్టేషన్లో హెచ్చు తరగతుల వెయిటింగ్ రూమ్ ఖాళీపడిపోయి ‘బావురు’మంటున్నది. అక్కడక్కడా పడిన పేపరు ముక్కలూ, అరటిపండ్ల తొక్కలూ, క్షణాల క్రిందటి జనసమ్మర్దాన్ని గుర్తుకు తెస్తోంది. పేము సోఫాకు, గోడకూ మూల నో బక్కచిక్కిన కుక్క ‘ఇంతలో చిమ్మే కుర్రవాడురాకుండా ఉంటే బావుణ్ణు!’ అన్న ఆలోచనతో కాబోలు బిక్కు బిక్కుమని చూస్తోంది. అంతకు మించి అక్కడ ప్రాణసంచారంలేదు. స్టేషన్

ఆవరణకు అవతల కిల్లీకొట్టులోని రేడియోలో 'ఈనాటి ప్రసారం ఇంతటితో సమాప్తి' అంటూ జనగణమన....' ప్రసారం జరుగుతోంది.

సన్నగా చినుకుతోన్న చినుకుల్లోంచి కండువా నెత్తిమీద వేసుకుని లోనికి ప్రవేశించాడు జానకిరామయ్య. తనెప్పుడూ జనతా క్లాసుకుమించి ప్రయాణం చెయ్యకపోయినా, 'నలుగురూ వాడుకునే రూము మనం వాడుకోవడంలో తప్పేముంది? అధవా, ఖాకీకోటు మనిషి ఎవరన్నా వచ్చినా, పెద్దవాణ్ణి, నన్నేమి అనగలడు కనక?'' అన్న భరోసాతోనే లోనికి వచ్చాడు.

'తనకోసమే వేశారా' అన్నట్లు, ఆహ్వానిస్తోన్న ఈజీచేరులో, కాళ్లు ఝూడించి తృప్తిగా, దీర్ఘంగా మేనువాల్చాడు జానకిరామయ్య. 'నీటి దుంపతెగ నెధవ బండ్లు ఎప్పుడూ ఇంతే!.....బండిదిగితే బండి అందుతుందన్న ఆశలేదు, కదా మా కాలంలో....,' అని గుంటూరుబండి తప్పిపోయినందుకు మండిపడుతూ, 'అయినా ఎప్పటికయినా బండి రాకపోతుందా కొంప చేరకపోతామా?' అన్న ఆశాభావంతో రెప్పలువాల్చాడు జానకిరామయ్య.

వృద్ధాప్యంలో అసలే సుందగించిన నిద్ర, ఈ వాతావరణానికి అసలె రాలేదు. పైగా నడుం వాల్చేముందు ఆయన అధమం అర్ధగంటయినా, సిచ్చాపాటీ మాట్లాడి ప్రపంచ పరిస్థితులు సమీక్షించనిదే నిద్రపోలేడు. దాగా దేశంలో ఎక్కడ చూసినా ఉద్రిక్త పరిస్థితులూ, సరిహద్దుల్లో సంకులసమరం! అంచేత ఉట్టినే కళ్లు మూసుకున్నాడు.

అప్పుడే వెళ్లిపోయిన 'మెయిలు'కు దిగిన పేపర్లుచ్చుకుని, పేపరు కుర్రవాళ్లు 'ఆ రేపటి పేపరు, తాజా యుద్ధవార్తలు...' అంటూ కేకలేస్తున్నారు. జానకిరామయ్య పేపరు కుర్రవాణ్ణి పిలిచి ఉత్సాహంతో పేపరు కొన్నాడు. అందులో పెద్ద అక్షరాలతో 'సుబేదార్ బిగత్‌సింగు వీరోచితగాథ' అంటూ 'బాక్సు'లోవేసి ఉంది. 'శత్రుమూకలు ఈగల్లా ముసురుకున్నా తన సహచరులందరూ నిహతులైన, తను ఏకాకి అయిపోయినా, ధైర్యం వీడకుండా, ఉపాయంతో వాళ్ళను కొండ చెరియమీదనుంచీ క్రిందకు పడిపోయ్యేలా చేసి, మళ్లీ సహాయం అందేవరకూ స్థావరం నిలబెట్టుకున్న వీరుడు భగత్‌సింగ్' అంటూ మిగతా వివరాలతో సుబేదార్ ఫోటో కూడా ప్రచురించి బడిఉంది.

జానకిరామయ్యకు ఆపాదమస్తకం పులకించినట్లయింది. సుబేదార్ భగత్‌సింగ్ ఫోటో కేసి తదేకంగాచూస్తూ ఉండిపొయ్యాడు. అప్రయత్నంగా ఆయన కండ్లలో నీళ్ళు నిండుతున్నాయి.

ఇంతలో 'టక టక' మన్న బూట్ల చప్పుడు వినవచ్చింది. ఆయన రెప్పలెత్తి చూశాడు. కావడిపెట్టెలాంటి ఓ పెద్ద పెట్టే, బెడ్డింగ్ రైల్వే కూలీ నెత్తిపై పెట్టి, మాంచి మిలిటరీ యూనిఫారమ్‌లో ఆజానుబాహుడైన ఓ యువకుడు వెయిటింగ్ రూమ్‌లోకివచ్చి, కూలీకి ఉర్దూలో ఏదో హుకుం జారీ చేస్తున్నాడు.

మిలిటరీ మనిషి రాకతో వెయిటింగ్ రూమ్ మళ్ళా సజీవమయినట్లయింది. ఆ మనిషి 'టక్, టక్' శబ్దం చేసుకుంటూ వేటికోసమో వెతికి, బాత్‌రూమ్‌లోకి వెళ్లి వచ్చి, జానకిరామయ్యగారికి ఎదురుగా ఉన్న ఈజీచేరులో తాపీగా పడుకున్నాడు.

మిలిటరీ మనిషికేసి వోమారు చూశాడాయన. మాంచి కండపుష్టి కలిగి, ఆజానుబాహువయిన విగ్రహం, కోరడాలాంటి మీసకట్టు, పచ్చికొబ్బరికాయనుకూడా 'ఫడేల్' మని ఒక్కదెబ్బకు పగులగొట్టగల బాహుపుష్టి, చేతులో 'బేటన్'. నలగని యూనిఫారమ్‌లోఉన్న ఆ యువకుడు, నీరసం, ప్రాలుమాలికలతో సతమతమవుతోన్న జానకిరామయ్యకు వో మహాపురుషునిలా కనుపించాడు.

'ఎవరో ఉత్తరాది రాజపుట్, బెంగాలీ, లేక సింధీ అయివుంటాడు' అనుకున్నాడు. వోమారు పలకరించాలని బుద్ధి పుట్టింది కాని, మిలిటరివాళ్లు కరకుగా, కత్తివేటులా మాట్లాడుతారని, మాట జారితే తాను బాధ పడవలసివస్తుందన్న అభిప్రాయంతో సందేహిస్తున్నాడు.

అయినా క్షణాలు గడిచేకొద్దీ, ఆ యువకుణ్ణి పలకరించి సంగతి సందర్భాలు తెలుసుకోవాలని జానకిరామయ్య మనసుపడ్డాడు. ఆయన అడగదలచుకున్న విషయాలు చాలా ఉన్నవి. ఎక్కడ, ఏ సరిహద్దుల్లో పని చేస్తున్నాడో, నిజంగా యుద్ధరంగంలో పాల్గొనే తరగతికి చెందినవాడో కాదో, ఇంతకుముందు ఏయేరంగాల్లో పాల్గొన్నాడో వగైరా విషయాలన్నీ తెలుసుకోవాలి. కాగావ్యక్తిగతంగా శత్రుత్వంలేనివాళ్లమీద చంపగలిగేంత ద్వేషం ఎలా కలిగేదీ—శత్రువు కొనవూపిరితో కొట్టుకలాడుతున్నా 'బేయొనెట్' అతని గుండెల్లోకి గ్రుచ్చివేసి పూర్తిగా చంపుతారట. ఇది ఎలా సాధ్యం అయేదీ, ఇత్యాది విషయాలన్నీ అడిగి తెలుసుకోవాలని ఆదుర్దా పడ్డాడు. కాని తీరా పలకరిస్తే ఆ మనిషికి తెలుగూ, ఇంగ్లీషు రెండూ రాక 'క్యాబోల్'? అంటూ తన్ను ప్రశ్నిస్తే, దిక్కుపడవలసి వస్తుంది. ఎలా చేయడం?' అన్న మీమాంసతో మిలిటరీ మనిషి వేపు తదేకంగా చూస్తూ ఉండిపొయ్యాడు జానకిరామయ్య.

''ఏమిటి చూస్తున్నారు?'' అన్నాడు మిలిటరీ మనిషి, మీసాలక్రిందుగా నవ్వుతూ.

ఆ అనుకోని పరిస్థితికి జానకిరామయ్యగారు క్షణకాలం ఇబ్బంది అయ్యారు.

''ఆ....ఆ.... ఏంలేదు... మిమ్మల్నే..... చిన్నవాడివికాబట్టి 'అబ్బాయీ' అంటాను. నీకు అభ్యంతరం లేదనుకుంటాను..'' సందేహిస్తూ అన్నాడు.

''లేదు....మీరు పెద్దవారు, ఎలాగయినా అనవచ్చు......'' స్వరంలో మిలిటరీ కర్కశత్వం ఉన్నా మాటల్లో మర్యాద కనుపించింది.

''నీకు తెలుగు వచ్చునన్నమాట!... మన వాడివే నన్నమాట.....'' అంటూ హాయిగా తృప్తిగా నవ్వాడు జానకిరామయ్య.

''ఆ! మనవాణ్ణే. ఏం కథ?'' అన్నాడు యువకుడు మెల్లగా, పొడిగా నవ్వుతూ.

''మనవాడివే, మన తెలుగువాడివే,అయితే శుభం...అబ్బాయీ నీకు నా ఆశీస్సులు!....'' అన్నాడు ఈజీచేరులో రికామీగా [illegible]వాడల్లా సావధానుడవుతూ.

''సంతోషం, థాంక్స్'' అన్నాడు యువకుడు.

''అబ్బాయీ, యోగ్యుడివి కూడా, నిజంగా మన తెలుగువాళ్లూ ఎద్దుల్లా తినిమొద్దుల్లా ఉండటానికి తప్పితే పనికిరారని నేను అనుకుంటూ ఉంటాను. ఎక్కడో తప్పితే, శౌర్య ధైర్యాలు కలిగిన సాహసవంతులు అగుపించరు. అట్లాంటిది నీలాంటివాళ్లు ఆర్మీలోకి వెళ్లి దేశాన్ని రక్షిస్తున్నారంటే, నిజంగా నాకెంతో గర్వకారణంగా ఉందబ్బాయీ......''

యువకుడు మళ్ళా పొడిగా నవ్వి ఊరుకున్నాడు జానకిరామయ్యను కించిత్తు 'స్లైడ్' చేస్తూ!.

''నీపేరూ, వూరు, నీవెక్కడ పనిచేస్తున్నదీ, అక్కడ విశేషాలు—అడక్కూడదు కాని ఇప్పుడు ఎక్కడకు వెళుతున్నదీ, కాస్త వివరాలు చెప్పునాయనా..... చెవుల తుప్పు వదిలేలా!'' అన్నాడు.

''దానికేంలేండి, మీపేరు?''

''జానకిరామయ్య, రామయ్య, రామన్న అని కూడా అంటారు.''

మనిషికోరేది మనిషినే

"వూరు?"

"ఇక్కడే, ఒంగోలు తాలూకాలో ఒక చిన్న గ్రామం."

"మీరేం చేస్తుంటారు?"

"హమ్మా, ఘట్టివాడివే! నీ వివరాలు చెప్పకుండానే, నానోట నా సంగతంతా కక్కించావు! నిజంగా ప్రైమ్ మినిస్టర్ కాదగిన వాడివయ్యా!...."

"నాకు తెలుగు వచ్చు కాబట్టి తెలుగు వాళ్లతో కలుపుకున్నారు మీరు.......నిజంగా మీది స్వార్థం అంటాను" సద్భావంతోనే నవ్వుతూ అన్నాడు.

"ఏమీ, నీవుతెలుగువాడివికావా? కాక పోతే ఇంత చక్కగా తెలుగు ఎవరు మాట్లాడ తారయ్యా, ఏమయినా మావాడివే, తప్పదు" శాసిస్తున్నట్టన్నాడు జానకిరామయ్య.

"అయినా నావివరాలు తెలుసుకోవాలని మీకెందుకంత కోరిగ్గా ఉందో నాకు తెలుసుకోవాలని ఉంది."

"అబ్బాయీ, అడుగుతావా? మిలిటరీ లోకి వెళ్లి సేవచేసేవాళ్లంటే నాకు మొదటినుంచీ ఎంతో అభిమానం, ప్రేమా, గౌరవమూను. ఈనాడు దేశాన్ని రక్షిస్తున్నదెవరు? మరునిముషంలో తాము ఏమవుతామో అన్న ఆలోచనకు తావు రానీక, భార్యాబిడ్డల్ని ఎక్కడో వదలి, కాని దేశంలో, కాలుపెట్టలేని శీతోష్ణ స్థితుల్లో, కంటిలో వత్తివేసుకొని కాపలా కాస్తున్నది మీరుకాదా? నీడపట్టున మికిపోయిన మాలాంటి వాళ్లకేం తెలుస్తుంది మీరు చేసేత్యాగం?..." అంటూ కొంచెం ఆగి "త్యాగం' అన్నాను, కాని తాత్వికంగా చూస్తే, అదే భోగమంటాను. దేశాన్నిరక్షించే భాగ్యం భోగంకాదా?"అంటూ ఉద్రేకపడిపోయాడు జానకి రామయ్య.

"నిజంగా మీరు గొప్ప దేశభక్తులు!" అన్నాడు యువకుడు.

"నన్ను ఉద్రేకపరచకుండా, నీవిషయా లేందో చెప్పు నాయనా" అర్థిస్తున్నట్లన్నాడు.

"నేను హవల్‌దారును, ఈ బుజంపై ప్రక్కగా ఉన్న తెలుపు గీతలు చూశారా, అవి మా 'రాంక్' చిహ్నాలు. ఇదివరకు 'జ్యోషీమత్'లో పని చేస్తుండేవాడిని. ఇటీవలే 'ఫూంఛ్ డివిషన్'కు మార్చారు. సరిహద్దులో పరిస్థితి ఉద్రిక్తంగా ఉందని, సెలవు కాన్సిల్ చేసి, 'రికాల్' చేశారు మమ్మల్ని, ప్రభుత్వంవారు. అందుకే వెడుతున్నాను." ....

"ఏమిటేమిటీ?, సాక్షాత్తు యుద్ధరంగానికే వెడుతున్నానన్నమాట! విజయోస్తు! అబ్బాయీ, నిన్ను చూస్తే, నావొళ్లు పులకరిస్తున్నది. దుండగులను తరిమికొట్టి, మట్టుపెట్టి, మాతృ దేశ గౌరవం నిలబెట్టు నాయనా. ఆంధ్ర దేశం అంటే ఆవకాయ, గోంగూర పచ్చడి మాత్రమే కాదని ఋజువుచెయ్యి. రాజపుత్రులూ, శిఖ్ఖులూ, గూర్ఖాలూ, మరాఠీలకు ఉన్నపేరు మన తెలుగు జాతికి కూడా సంపాదించిపెట్టు. దేశంలో అంగుళంకూడా పరాధీనం కానివ్వవద్దు.... నిజంగా నిన్ను చూస్తుంటే ఉన్నపాళంగా నీతో లేచివద్దామని అనిపిస్తోంది. అయితే ఏం చెయ్యను! అశక్తుణ్ని! వృద్ధుణ్ని, అందుకనే ఓ నవకవి "ఎముకలు" కుళ్లిన వయస్సుమళ్లిన సోమరులారాచావండి"అంటూ తిట్టి పోశాడట!...... భావోద్రేకంతో కదలిపోతూ అన్నాడు జానకిరామయ్య..

"నిజంగా మిలటరీవాళ్లంటే మీకు ఎంత గౌరవమండీ!.

"అబ్బ, ఆపాడుముక్కలు—'మిలిటరీ వాళ్లే'మిటి ఏదో 'సోషిడీ'వాళ్లను అన్నట్టు దేశరక్షకులు, దేశమాత అనుంగుపుత్రులు త్యాగులు, భోగులు, అనాలి. ఇక్కడే ఈ పేపర్లోచూడు, సుబేదార్ భగత్‌సింగ్ అద్భుతమైన వీరగాథ! జాతి రత్నాలనదగ్గ ఇలాంటి వాళ్లు నలుగురుంటే చాలదూ? 'పనముత్యమొకటి చాలును, కసవూడ్చిన చింపిరాలు గంపెడేలా! అంటూ వూరికే అన్నారా? మావెనక తరంలో ఒకాయన 'బోయరు'యుద్ధంలో ఇలాంటి సాహసమే చూపించాడు నాయనా......" ఏదో స్మృతికి తెచ్చుకుంటున్నట్లన్నారు.

"ఏమోలెండి మమ్మల్నంతా ప్రజలో చావబోతున్న వాళ్లలా చూస్తారు. ఒకరూ పిల్లను ఇవ్వడానిక్కూడా ముందుకు రారు కదా! మిలిటరీవాడంటే 'నేడోచూడండి, రేపుండడు' అన్నభావంతో చూస్తారు."

ఛీ, ఛీ, దవడపళ్లు రాలకొట్టాలి, అట్లాంటివాళ్లను వట్టి వాజమ్మలంటాను."

"పేరు షజ్ఞానకీర్తుల బరగనేని, అట్టి జన్మంబు ఒక ఘడియయైనచాలు"అంటూ వూరికే అన్నారా, పెద్దవాళ్లు?.... అయినా అలాంటి మూర్ఖుల అభిప్రాయంతో మనకేంపని?.

నిజంగా మాజవాన్ల పట్ల మీకుండే సద్భావానికి నాకెంతో ఆనందంగా ఉంది

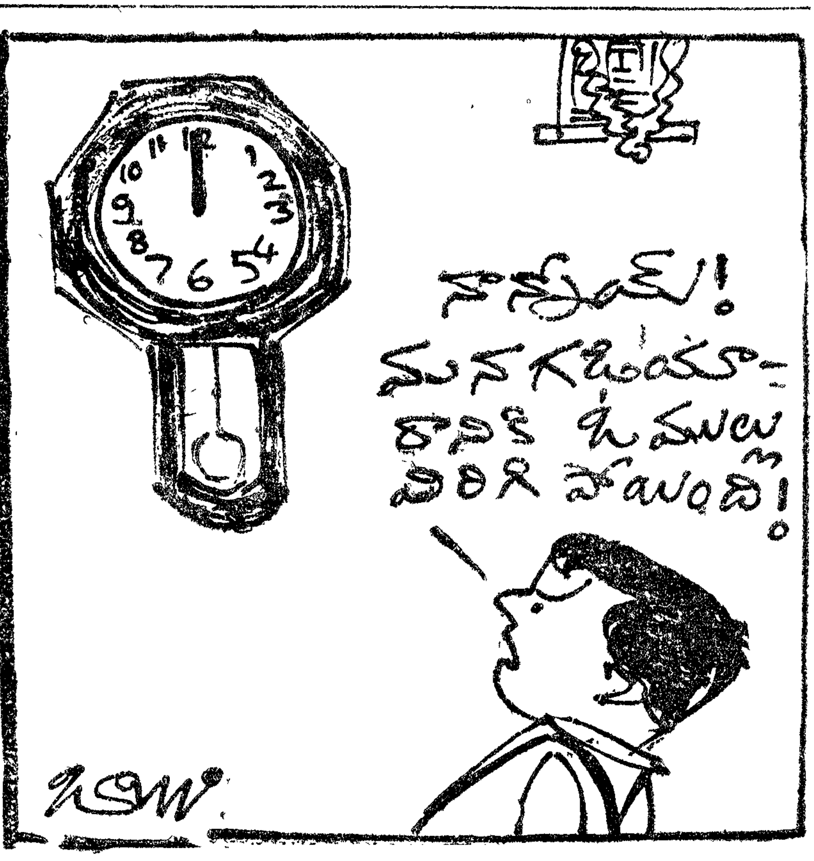

మా ఆంధ్రదేశంలోనే పుట్టిన ఓ అబ్బాయి ఇటీవలే 'వీరచక్ర' బహుమతి అందుకున్నాడు. అతను ఎలాంటివాడంటారు?"

"తెలుగుజాతి నోములపంట అంటాను" అంటూ ఈ ప్రశ్న ఎందుకడిగాడో అర్థం కానట్లు చూశాడు.

"ఆ అబ్బాయి కథ చెబుతాను వినండి. 'వీరచక్ర' బహుమతిపొందిన వీరునికథ వినడం మీకుమాత్రం ఇష్టం ఉండదా?"

"అయ్యో, ఎంతమాట!, ఏదీ, చెప్పు నాయనా, సావధానంగావింటాను, ఎవరా అబ్బాయి, ఏవూరు......?" ఆదుర్దాగా అన్నాడు జానకిరామయ్య.

"ఆ అబ్బాయి దాదాపు ముప్పైయేండ్ల క్రిందట పుట్టాడు, ఈ ప్రాంతాల్లోనే."

"ఆ అబ్బాయి పేరు?"

క్షణమాలోచించి అన్నాడు యువకుడు "రాముడు...... తరువాత రామారావ్ అయ్యాడు."

"అతను ఆరుగురుబిడ్డల కుటుంబంలో, ఆఖరు వాడుగాపుట్టాడు...." యువకుడు మళ్ళీమొదలెట్టాడు. తండ్రి ఉన్నంతవరకూ అన్న వస్త్రాలకు లోటు లేకుండా జరిగినా, దురదృష్టవశాత్తు అతనుతల్లిగర్భంలో ఉండగనే, ఆయన పోవడం వల్ల కుటుంబం కష్టాల పాలయింది.

మనిషికోరేది మనిషినే

"సంసారాన్ని పోషించేభారం వాళ్ళ అమ్మ మీదపడింది. పైగా పిల్లలంతా ఇంకా రెక్కలు రానివాళ్ళు. కాస్తోకూస్తో ఆస్తి ఉన్నా, వాళ తండ్రిపోవడంతో అది తగాదాల్లోపడింది. మేనమామలున్నా, వాళ్ళు, వీరికుటుంబ జోక్యం పట్టించుకోలేదు.....

మొగదక్షత లేక సతమతమవుతోన్న ఆమెకు ఇంటిపట్టునఉండి పిల్లలకు విద్యాబుద్ధులూ, వాళ్ళ యోగక్షేమాలు కనుక్కోవడానికి వీల్లేకపోయింది. దాంతో ఆ కుర్రవాడి అన్నలకుకొద్దిపాటి చదువు మాత్రం అబ్బి, గుమాస్తాలు గాను, మేస్త్రీలు గాను చేరిపోయ్యారు. వాళ్ళుగూడా సంసారపరులయి, వాళ కుటుంబాలనే వారు పోషించుకోలేని స్థితిలో, కడసారి వానిక్షేమం కాని, వాళ్ళ అమ్మక్షేమం గాని విచారించలేకపోయ్యారు...."

"ఇదంతా ఎందుకు చెప్పుతున్నావబ్బాయి" అర్థంకాక అన్నాడు జానకిరామయ్య.

"అదుగో, మీరు జోహారువేసే యీ వీరునికథవినడానికి మీరే ఇష్టపడటం లేదు.. కేవలం ఆతనిజీవితంలోని అద్భుతమైన సంగతులు వినడానికే మీకు ఇష్టంలా ఉంది. మరి అది మానవ మనస్తత్వంకాబోలు...."

"అయితేవింటాను, చెప్పునాయనా, ఏమీ అనుకోకు...." నొచ్చుకుంటున్నట్లన్నాడు.

"రాముడు కడసారివాడు కాబట్టి, తల్లి గూడా ఏమీ అనకుండా, ఉన్నంతలో, గారాబంగా పెంచింది. ఎలాంటితప్పు చేసినా శిక్షించడానికి ఆమెకు మనసొప్పేది కాదు. దాంతో ఆ కుర్రవాడికి క్రమశిక్షణ బొత్తిగా లేకపోయింది.

ఆవూరికి రెండుమైళ్ళదూరంలో ఉండే బడికి తోటిపిల్లలతోవెళ్ళి చదువుకోమని పంపిస్తే, బడిమానేసి, త్రోవలో'ఉయ్యాల' కాలవలో మధ్యాహ్నం వరకు ఈతగొట్టి, గొట్టికాయలు కోతికొమ్మంచులూ ఆడి, తనకూడా తెచ్చుకున్న అన్నం తినేసి, సాయంకాలానికి ఇల్లు చేరేవాడు.

ఆ అబ్బాయి పుట్టినప్పటినుంచి చాలా పుష్టిగా ఉండేవాడు. ఆహార విహారాల్లో క్రమపద్ధతిలేక, 'బేకారుగా' గా తిరుగుతున్నా, భగవంతుడిచ్చిన దేహబలం వల్ల ఎప్పుడూ జ్వరమని చింది ఎరుగడు. అంచేత వాళ్ళ అమ్మకూడా ఈ కుర్రాణ్ణి గూర్చి ఎక్కువ పట్టించుకోవలసిన అవసరం లేకపోయింది.

"అయితే, తోటికుర్రాళ్ళతో గిల్లికజ్జాయాలు పెట్టుకుని, వాళ్ళందరినీ చావగొట్టేవాడు. పిల్లల తగాదా తీర్చేటప్పటికి కుర్రాడితల్లికి తలనొప్పి అయ్యేది. ఒకనాడు మునసబుగారి అబ్బాయినికూడా కొట్టడం వల్ల, వాళ్ళు ఇంటిమీదికి దండెత్తివచ్చి, వూరింటిని చాలవరకుశిథిలంచేయడం వరకు వెళ్ళింది. కుర్రాడితల్లి ఎన్నోక్షమాపణలు చెప్పుకోవలసి వచ్చింది.

పైగా ఆకుర్రాడికి ఆకలి'గానుగచక్రం'లా అయ్యేది. ఇంట్లో తిండిచాలక, వూరుమీదపడి చేలల్లో దోసకాయలూ, వేరుశనక్కాయలూ అవి తినేవాడు. ఇలాంటి పనులు వూరివాళ్ళకు సహించరానివయి పోయాయి. కుర్రాణ్ణి కట్టుదిట్టంతో పెట్టకపోతే, వాళ్ళనువూరినుంచి వెళ్ళగొట్టవలసి వస్తుందని వూరిపెద్దలు హెచ్చరించారు.

ఈ పరిస్థితుల్లో అన్నలు జోక్యం కలిగించుకుని, రాముడికి, పెల్లెటూళ్ళో ఉంటే విద్యాబుద్ధులు అబ్బవనీ, తమపట్ట అవినేర్పించే స్తోమతులేదని పైగా, తమ భార్యలతో పేచీవస్తుందని చెప్పి, ఆ అబ్బాయిని 'అప్పాపురం' దత్తు పంపించాలని నిశ్చయించారు. అప్పాపురం వాళ్ళకు బోలెడు ఆస్తిపాస్తులున్నా బిడ్డలులేక చాలా ఇదయి

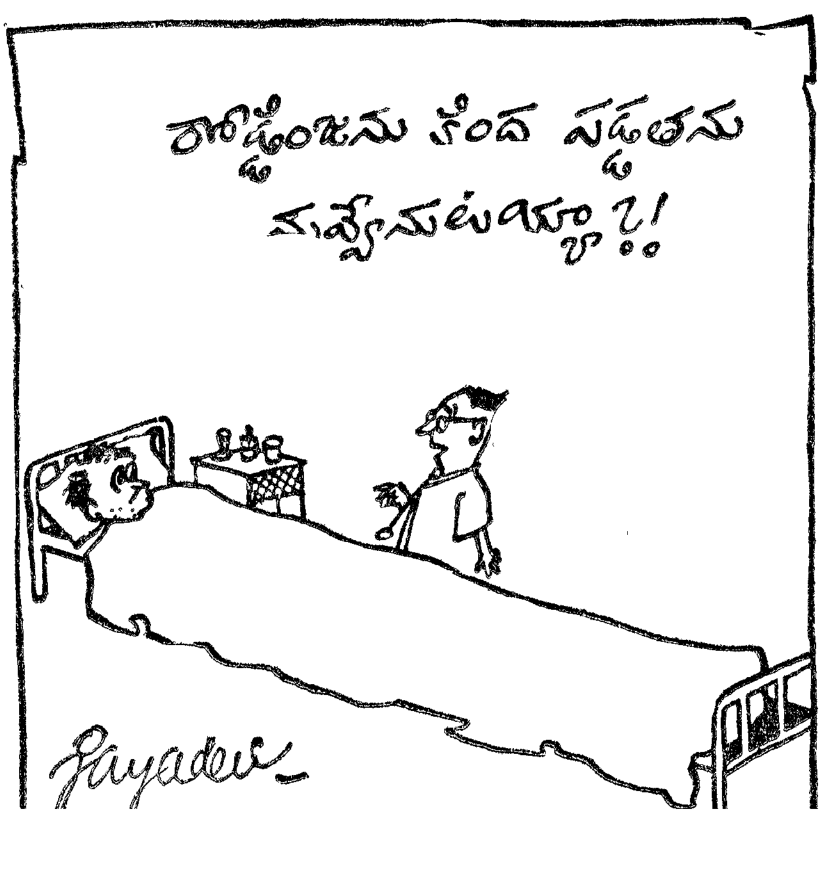

క్కడ దూరపుబంధువు. పైగా కుర్రగాడు మంచి చలాకీ అయినవాడు, ఆరోగ్యంతుడూ అని వాళ్ళు దత్తు తీసుకోవడానికి మనసు పడ్డారు.

నలుగురూ చుట్టుముట్టి, వత్తిడిచేసి కుర్రాణ్ణి 'అప్పాపురం' పంపించారు. కుర్రవాడు దిగులు పడతాడని వాళ్ళమ్మ నాలుగు రోజులుఉండి, ధైర్యంచెప్పి, బాగా చదువుకోమని బుద్ధులుగరిపి స్వగ్రామం వెళ్ళింది.

కాని, రాముడికి అక్కడఉండటం ఏమాత్రం మనస్కరించలేదు. అంతా క్రొత్తవాళ్ళు, క్రొత్త బాంధవ్యాలు! బాగా కలవారు కాబట్టి ఏవేవో 'పద్ధతులూ,' 'నడవడి' అంటూండేవాళ్ళు! తను అక్కడ కాలుపెట్టాడోలేదో ఎవరో ప్రైవేటు మేష్టార్ని పెట్టారు. ఆయన ఎప్పుడూ పాఠం, పాఠం అంటూ వసపెట్టేవాడు. కూర్చోనివ్వడు, నుంచోనివ్వడు.

అక్కడ, చెమటలువచ్చేలా ఆడుకుని హాయిగా, స్వేచ్ఛగా ఈతకొట్టడానికి ఒక కాలవకూడా లేదు. ఒకనిముషం కనబడకపోతే ఎక్కడకు వెళ్ళావని ఒకటేగోడవ. తను కావాలన్నిది తినడానికి వీల్లేదు., కోరుకున్నది తీసుకోవడానికి వీల్లేదు. అదివద్దు, జబ్బుచేస్తుంది, ఇదితప్పు, చేయకూడదు, అంటూ ఒకటే శాసనాలు, కట్టడీలు. రాముడిజీవితం, రోజులు జరిగేకొద్దీ దుర్భరం అయిపోయింది.

రాత్రిపూట పడుకున్నా, ఏవరకూ నిద్ర పట్టేదికాదు. పైన చుక్కల్ని చూస్తూ ఉండిపొయ్యేడు. తను స్వేచ్ఛగా, నిరాటంకంగా తిరుగుతూ, ఆడే, పాడే తన స్వగ్రామం, తన జన్మస్థలం మీదకు బుద్ధి మళ్ళింది. తను రోజూ మధ్యాహ్నంవరకు ఈతకొట్టే 'ఉయ్యాలకాలువ' తన్ను పిలిచినట్లయింది. అనంతమైన ఆకాశంలో ఎక్కడో ఎత్తుగా హాయిగా ఎగిరే గరుడపక్షి గుర్తుకువచ్చి బేజారయి పొయ్యాడు. మళ్ళా తన జన్మస్థలం చేరుకోవాలని అంగలార్చాడు.

ఎట్లా వూరికివెళ్లడం? దాదావు నలభై మైళ్ళునడవాలి. చేతిలో చిల్లిగవ్వలేదు. సంచీతీసుకుని పోతే, ఎక్కడకువెడుతావని అడుగుతారు. అంచేత ఒక ఉపాయం ఆలోచించాడు. తనకున్న రెండుజతల చొక్కాలాగులను ఒకదానిపై ఒకటి వేసుకుని ఎవ్వరి కంటపడకుండా వూరూవాళ్ళూ దాటి మర్నాటిరాత్రికి తన వూరు చేరుకున్నాడు.

ఇలాంటి పనిచేసినందుకు వాడితల్లి చింతగానో వాపోయింది. అన్నలు కొందరు వచ్చి చచ్చేటట్లు కొట్టారుకూడా. గ్రామస్థులందరూ చివాట్లు వేశారు. అయినా ఆ కుర్రవాడు మళ్ళా దత్తు వెళ్ళేదిలేదని మొండి వేసుక్కూర్చున్నాడు. అయితే "మీ ఇద్దరూ ఎక్కడయినా చావండి మాకేం?" అంటూ పెద్దవాళ్ళు తమ్ముణ్ణి, తల్లిని వదిలేసి చక్కా వెళ్ళిపొయ్యారు.

ఇలాంటిపరిస్థితుల్లో రాముడి తల్లికి అవూళ్ళో ఉండటం కష్టమయిపోయింది. ఇల్లు జరుగుబాటు తక్కువయింది. బస్తీకి వెళ్ళి ఎక్కడయినా పనిచేసుకుని కుర్రవాడికి అక్షరంముక్క వచ్చేట్టు చూచుకోవాలనుకుంది.

బస్తీకివెళ్ళి పనికోసం ప్రయత్నించింది. కాని పరువుగా బ్రతకడానికి తగినపని ఏదీ కనుపించదు. చివరకు ఒక పొగాకు వ్యాపారస్తుని ఇంట్లో వంటలక్కగా చేరింది.

యజమాని ఇంట్లో ఉదయాస్తమానాలు పనిలో మునిగిపోయి, రాముడి తల్లి బిడ్డవిషయం పట్టించుకోవడమే దుస్తరమయిపోయింది. ఇక రాముడు బజారుమనిషి అయిపొయ్యాడు. రోడ్లన్నీ బలాదూరుగా తిరుగుతూ రాత్రి ఎప్పటికో 'గూటికి' చేరుకునేవాడు.

పొగాకు వ్యాపారస్తుని కంపెనీలో కొంతకాలం పనిచేయక పోలేదు. ఏవో నెలకు నాలుగురాళ్లు సంపాదించగలిగాడు కూడా. కాని ఆ వ్యాపారంలోని అవినీతికి వాడు తట్టుకోలేకపొయ్యాడు. పైన నుంచిపొగాకు లోపల గుల్లసరుకూ ఉంచి, 'చెక్కులు' కట్టమనేవాళ్ళు? అడ్డమైనవాళ్ళకూ, కాఫీ ఉప్మాలు తీసుకరావడానికి హొటళ్లనుంచి కంపెనీకి, కాళ్ళు అరిగిపొయ్యేలా తిరిగాడు. చివరకూ కంపెనీకి వస్తూన్న'ఘరానా' మనుషుల అవసరాలకు, కంపెనీలోని ఆడకూలీలవద్దకు ఏవోసందేశాలు తీసుక వెళ్లమని నిర్బంధించడంతో, యజమానిమీద ఎదురుతిరగడం, ఆయన వీపువాచేలా కొట్టి పంపడం జరిగింది. చివరకు కాఫీ హొటల్లో పనికికూడా చుక్కెదురయి, చీవాట్లతో బయటపడ్డాడు..." అంటూ మిలిటరీ యువకుడు తనకధనం కాస్త ఆపి, ఆ శ్రోత వేపు చూశాడు.

"పాపం, ఆ అబ్బాయి ఏంచేస్తాడు? న్యాయానికి కూడులేదు. సంఘానికి పనివాళ్లను ఎలా వినియోగించుకోవాలో తెలియదు, పాడులోకం, ఇది...." అంటూ జానకిరామయ్య సంఘంపై నోరు చేసు

(40 వ పేజీ చూడండి)

పాఠకులకు మనవి

కొంతకాలంగా భారతదేశంలోని వార్తాపత్రికలు అతి క్లిష్టమయిన పరిస్థితిని ఎదుర్కొంటున్నాయి. వార్తాపత్రికలకు కావలసినంత న్యూస్‌ప్రింట్ దొరకకపోవటమే ఈ పరిస్థితికి ముఖ్యకారణం. ఇటీవల పాకిస్తాన్ జరిపిన దురాక్రమణ ఈ క్లిష్టమయిన పరిస్థితిని మరింత తీవ్రం చేసింది.

అందుచేతనే 'ఇండియన్ ఎండ్ ఈస్టర్న్ న్యూస్‌పేపర్ సొసయిటీ' కార్యవర్గం న్యూస్‌ప్రింటు వాడకంలో కొన్ని సూత్రాలు తీసుకురావాలని నిశ్చయించింది. పేజీల సంఖ్య తగ్గించడంకాని, ముద్రించే ప్రతుల సంఖ్య తగ్గించటంగాని, లేదా రెండూ తగ్గించడం కాని అవసరమేమోనని కార్యవర్గం సూచించింది.

అయినప్పటికీ, న్యూస్‌ప్రింట్ మాత్రమే కాక 'వైట్ ప్రింటింగ్' కాగితం కూడా వాడితేకాని పత్రికల ప్రచురణ సాగటం దుస్తరం. వైట్ ప్రింటింగ్ కాగితం వెల న్యూస్‌ప్రింట్ వెలకన్న సుమారు రెండు రెట్లు ఎక్కువవుతుంది. కాబట్టి పత్రికల ధరలు ఎక్కువచేయుటం అత్యవసరం.

1966 జనవరి 1 వ తేదినుంచి మా పత్రికల ధరలు ఈ క్రిందివిధంగా ఉంటాయి.

ఆంధ్రపత్రిక దినపత్రిక	10 పైసలు
ఆంధ్రపత్రిక ఆదివారం సంచిక	15 పైసలు

14—1—66 సంచిక నుంచి...

ఆంధ్ర సచిత్ర వార పత్రిక	35 పైసలు

ఎప్పటివలె ఆంధ్రపత్రిక, ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రిక అభిమానులు మాతో సహకరించగలరని ఆశిస్తున్నాము.

మేనేజర్,
ఆంధ్రపత్రిక.

కున్నాడు. ఇంతలో బ్రహ్మాండంగా వర్షం ముంచుకు వచ్చింది. త్వరలో వర్షం వెలుస్తుందన్న ఆశ లేనట్లుగా కురియడం మొదలెట్టింది.

"ఆ అబ్బాయి జీవితంలోకూడా ఒక రాత్రి ఇలాగే వానాగాలి మొదలెట్టాయి...." అంటూ మొదలెట్టాడు యువకుడు.

"పాపం!తరువాత ఏంచేశాడా అబ్బాయి?" అన్నాడు జానకిరామయ్య పశ్చాత్తాపం చూపెడుతూ.

ఆ రాత్రి వాళ్లఅమ్మ కుర్రాణ్ణి దగ్గరకు తీసుకుని చాలా దుఃఖించింది. వాడి ప్రస్తుత జీవితం, భవిష్యత్తు తలచుకుని బెంబేలు పడిపోయింది. ఎలాగయినా హైస్కూలు చదువు వరకైనా అబ్బేటట్లు చేయాలను కుంది.

ఆమె పుణ్యమా అన్నట్లు ఆమెఅన్న రెండోమారు ఆవూరువచ్చి ఆమెఇంటికి రావడం తటస్థించిదట. స్థితిగతుల్లో భేధంవల్లనూ ఇంకా అనేక కారణాలవల్లనూ ఆయన ఆ ఇంటికి ఎన్నడోకాని వచ్చేవాడుకాడు.వస్తే ఏదో బాధ్యత తగులుకుంటుందని ఆయన భయం. ఆమె అన్నరాకకు ఎంతో సంతోషించి, ఆయన తిరిగ్గా ఉండేవేళ రాముడి విషయం దీనాతిదీనంగా ప్రస్తావించింది. ఉపాధ్యాయ వృత్తిలో కీర్తి ప్రతిష్టలు గడించి, విద్యార్థుల శిక్షణలో ఉద్దండుడని పించుకున్న తనఅన్నకు రాముణ్ణి సక్రమమైన మార్గానికి తీసుకవచ్చి, విద్యాబుద్ధులు గడపడం, దుస్తరం కాదనుకుంది.

"అన్నయ్యా, దారిద్రప్పివచ్చినా, నా అదృష్టంకొద్దీ వచ్చావు. రాముడు ఎందుకూ పనికిరాకుండా పోతున్నాడు. వాడు అన్యాయమయి పోతాడని నాకు దుగ్ధగా ఉంది. నాచర్మం వలచినీకు చెప్పులు కుట్టిస్తాను. అల్లుణ్ణి తీసుకువెళ్లి, కాస్త అక్షరంముక్క వచ్చేట్లుచెయ్యి..." అంటూ కాళ్లు పట్టు కుంది.

ఆయనమనసు చలించక తప్పలేదు. ఇలాంటిమొద్దును చేర్చుకున్నందువల్ల తన కీర్తి ప్రతిష్టలు దెబ్బతింటాయని మొదట్లో సందేహించినా, ఇదీ ఒకందుకు మంచికే ననుకున్నాడు. ఎవ్వరికీ అంకెకు రానివాణ్ణి వంచుకవస్తే ఉపాధ్యాయుడిగా తనకు ఇంకా పేరువస్తుంది. ఇంకా ఎక్కువ మంది ప్రైవేటు విద్యార్థులు చేరతారు...తనపలుకుబడి ఇంకా వృద్ధి అవుతుంది అన్న ఆలోచనలతో "సరేచూస్తా" నని మొహర్భానీగా అన్నాడు.

మనిషికోరేది మనిషినే

(16వ పేజీ తరువాయి)

ఆమె ఆనందానికి పట్టపగ్గాలు లేవు. అమాయకంగా, ఆవేశ పూరితంగా అన్నను కావలించుకుంది.

అప్పుడప్పుడే ప్రపంచజ్ఞానం కలుగుతోన్న రాముడికి కూడా తాను మేనమామ ఇంట్లో చదువుకోడానికి వెడుతూన్నందుకు సంతోషం కలిగింది. 'తన్నిక ఎవరూ'బండరాముడు' 'మొద్దురాముడూ'అంటూ హేళన చెయ్యరు. తను బాగాచదువుకుని కలెక్టరీ చేస్తాడు,' అంటూ తీయని ఆలోచనలకు లోనయ్యాడు.

కాని తనమామ చదువుచెప్పే పద్ధతులు చాలా చిత్రమయినవని దుర్భరమయినవనీ తెలియడానికి వాడికి ఎంతోకాలము పట్ట లేదు.

మేనల్లుడు'పట్టిమొద్దు', 'బండకొయ్య' అనీ, వాడికి మామూలుకంటే తీవ్రతర మయిన పద్ధతులు అవలంబించాలనే, ఆలోచనతో వాడిని చావచిదగ్గొట్టడం మొదలెట్టాడు. ఏవన్నాపాఠం అప్పచెప్పకపోతే గోడకుర్చీ వేయించడం, 'కోదండం' పట్టించడంలాంటి పనులు చేసేవాడు. వాటితో, మామయ్య అన్నా, పాఠం అన్నా హడలెత్తిపోయింది రాముడికి. మామయ్య అంటే సింహస్వప్నం అయిపోయ్యాడు. అంతేకాక ఆయన అయిదువేళ్లకూ అయిదు ఉంగరాలు ఉండేవి. వ్రేళ్లు కలిపి ఉంగరాలు దగ్గరకు చేర్చి, చదువుకుండే పిల్లలనెత్తిపై మొట్టికాయలు వేసేవాడు. కొందరికి నెత్తిచిట్లి రక్తం వచ్చేదికూడా. ఇక కోపంవస్తే పేము బెత్తం విరిగిపోవలసిందే! ఆయనకు'ఉంగరాల పంతులని' పేరు పెట్టాడుకూడా.

ఇంత దమన నీతి ఉపయోగించినా, ఆయన ఇంటినిండా రాత్రింబవళ్లు ప్రైవేటు పిల్లలు చదువుకనివచ్చి పడిగాపుల పడేవాళ్లు. వాళ్లలో చాలమంది అలసటతో నిద్రపొయ్యేవాళ్లు. భయంతో ఎక్కడో నక్కి ఉండేవాళ్లు. అమావాశ్యకో పౌర్ణానికో ఎప్పుడో ఒకమారుగాని పాఠం చెప్పే వాడుకాదు. పిల్లలకు ఆయన అంటే భయం ఉండటంవల్లనూ, పరీక్షలలో ప్రశ్నాపత్రాలు ఏవిధంగానో 'లావాదేవిల' ద్వారా తోటి మేష్టర్లనుండి సంపాయించి ప్యాసుచేయించడంవల్లనూ, ఆయనవద్దకే పిల్లలు ఎక్కువమంది చేరుతుండేవారు. మామూలుగా డబ్బుయిచ్చి చదువు చెప్పించుకుండే పిల్లలే పిల్లిలా భయపడి పోతోంటే ఇక దండుగ తిండి అంటూ చదువుకోవడానికి వచ్చిన రాముడివిషయం చెప్పనక్కరలేదు. వాళ్ళ అప్పడాలు, పొడుము (నశ్యం) నూరమనీ, వాళ్ళ పట్టమనీ, పురమాయించడంతప్పితే. సానుభూతిగా ప్రేమగా చదువు చెప్పేవాడుకాడు. అన్నం వేళకు పెట్టేవారుకాదు, ఆకలితో నకనకలాడి పోయ్యేవాడు

రాముడి జీవితం ఇలా కత్తిమీదిసాము నడచిపోతున్నా, వాడికి వ్యక్తావ్యక్తంగా ఒక ఉపశాంతి కలుగుతూండేది, అదే మామయ్య చిన్న కూతురు సరోజ సాహచర్యం, ఊరడింపు మాటలు. వాడు చావుదెబ్బలు ఎన్ని తిన్నా చివరకూ ఆపిల్లవచ్చి "బావా.... అన్నం తిన్నావా?......" అంటూ అంతరాంతరాల కదిలించేట్లు ఆప్యాయంగా పిలిస్తే, దివ్యప్రభావం కలిగినట్లు, వాడి బాధంతా మాయామయిపోయ్యేది. ఆమె తనవద్ద కూర్చున్నా, తనను తాకినా వాడికి ఏదో దివ్యానుభూతి, ఉత్సాహం కలిగేది. స్నేహానికై వెతుక్కొంటున్న వాడికండ్లలో మళ్ళా వెలుగు కనుపించేది.

కాని రాముడి మామయ్య వాడు పట్టిమొద్దు అనీ, వాడితో తనకూతురు స్నేహం చెయ్యకూడదనీ. ఆమెను ఎవరో మంచి ఉద్యోగస్థునికి ఇవ్వదలచుకున్నాడు కాబట్టి, వీళ్ళ సాహచర్యం మొగ్గలోనే తుంచి వేయాలనుకుని, తనకూతుర్ని రాముడి ఛాయలకు పోకుండా చూస్తుండేవాడు. ఎప్పుడైనా వెడితే మందలిస్తూండేవాడు.

ఇలా, స్నేహమూ, సానుభూతి దూరమయ్యాక రాముడికి మిగిలింది తిట్లు, ఉంగరాల మొట్టికాయలూ, గోడకుర్చీలు. దీనితో వాడిజీవితం దుర్భరమయిపోయింది.

ఇక లాభంలేదనుకుని ఒకనాడు ఇంట్లో ఎవరికీ చెప్పకుండా, బైరాగి టిక్కెట్టు మీద తన వూరుచేరుకున్నాడు. కాని అక్కడా తల్లివద్ద వాడికి ఆదరణ లభించిందికాదు. బిడ్డ, మొరకుతనం వల్లనే, ఇలా లేచివస్తున్నాడనుకుని అన్నను ప్రాధేయపడి మళ్లీ అక్కడ దించివచ్చింది. వాడికి మంచి బుద్ధులు రావడానికి వాడి మామయ్య అన్ని అధికారాలు పుచ్చుకుని ఏ శిక్ష అయినా విధించడానికి హక్కు ఉండాలన్న షరతు పెట్టాడు. రాముడితల్లి, ఒకరిద్దరు అన్నలూ 'అలాగే'నని సమ్మతించారు.

దాంతో ఆయన ప్రచండుడయిపోయ్యాడు. 'రాముడు తిరుగుమోతు అయిపొయ్యాడు. రైళ్లలో కూడా తిరుగుతున్నాడన్న నేరంతో

వాడికి బండకొయ్య వేయించాడు కూడా.

ఈ చర్యతో రాముడి నవనాడులూ తెగిపోయినట్లయింది. ఎక్కడకు వెళ్ళాలన్నా ఈ బండకొయ్య బుజాన పెట్టుకుని వెళ్ళాలి. తన్ను పశుప్రాయుణ్ణి చేశారు. కాదు, పశువుకన్నా హీనంగా చేసివేశాడు.

రాముడికి తగిలించిన బండకొయ్యచూసి మామయ్య కూతురు సరోజ మనసు కరిగిపోయింది.

“బావా, ఇక్కడకు ఎందుకు వచ్చావు బావ! చక్కగా చదువుకున్నట్లయితే, ఇదంతా ఉండేదికాదుగదా!” అంటూ బండకొయ్యను తొలగించడానికి ఓమారు ప్రయత్నించింది. కాని తండ్రి ఉగ్రుడై, మండిపడి కూతురు మీద కూడా చెయ్యి చేసుకోబోయ్యాడు, ఇకవాడి చాయలకు వెళ్ళకూడదని కట్టడి చేశాడు.

రాముడికి పద్నాలుగోయేడు పైబడుతున్నాది. వాడికి మెల్ల మెల్లగా అనేకభావాలు కలుగుతున్నాయి. “తన్ను అందరూ ఇలా ఈసడించుకోవడం ఎందుకు? 'చదువురాని మొద్దు' అని చివరకు మామయ్యకూతురు కూడా అనుకోవడం దేనికి?—నిజంగా తన జీవితం ఎలా నేడిపోయింది! తను కూడా అందరిలా చదువుకుని, పెద్ద ఉద్యోగం...” ఏవేవో ఆలోచనలు లోనయ్యాడు. తన నడవడిని మార్చుకుని, చదువుకోవాలని వృద్ధిలోకి రావాలనుకున్నాడు.

ఓనాడు [illegible] “మావయ్యా, ఇహనుంచి నేను ఎక్కడకూ వెళ్ళను. చక్కగా చదువుకుంటాను మావయ్యా....” అమాయకంగా అన్నాడు.

“దొంగ వెధవ! వేషాలు కూడా వేస్తావా? మళ్ళీ ఎక్కడికి లేచిపోవడానికి ఈ తంతు!” అంటూ అనుమానించాడు. అయినా వాడు ప్రాధేయపడినమీదట ఎందుకో సమాధానపడ్డాడు.

ఓనాడు రాముడికి ఓ బండ లెక్క ఇచ్చి, అది చేసేదాకా, అన్నం పెట్టవద్దని శాసించాడు. వాడికి ఆ లెక్క ఎలాచెయ్యాలో నమూనా పద్ధతి కూడా ఇదివరకు చెప్పాడు కాదు. పైగా లెక్కలోని మామిడికాయలూ, జామికాయల ప్రస్తావన చూసేసరికి అసలే ఆకలితో ఉన్నవాడికి మరీ ఆకలి పుట్టుకవచ్చింది. నోటిలో తడి ఆరిపోతోంది. ఇక ఆగలేక, చాటుగా వెళ్ళి సరోజను అర్థించాడు ఏమైనా పెట్టమని. ఆ పిల్ల మనసు కరిగిపోయి ఇంట్లో ఉప్పుండలు రెండు తీసుకవచ్చి ఇచ్చింది.

అవి తీరా తిన్నాడో లేదో చండ ప్రచండుడిలా వచ్చిపడ్డాడు మావయ్య. రాముడికి భయంతో నోట్లో లడ్డు వెనక్కూపోలేదు, ముందుకూ పోలేదు.

“ఒరేయ్ అడ్డ గాడిద వెధవా! లెక్క చెయ్యమంటే, లడ్డు తింటూ కూర్చున్నావా! పైగా మా పిల్లకు దొంగతనంగా లడ్డు తీయడం నేర్పుతున్నావా! ఛీఛీ, నీవల్ల నా పరువుపోతోంది. నా ప్రైవేటు పిల్లలుకూడా తక్కువయిపోయ్యారు. ఏది చెయ్యిచాపు” అంటూ ప్రళయకాలరుద్రుడిలా అయిపోయి ఉంగరాల ప్రేళ్ళతో మొట్టికాయలువేస్తూ, బెత్తం తీసుకుని చీరివేశాడు. ఆ దెబ్బతో వీపు చీరి రక్తం కూడా వచ్చింది. దాంతో నిదానంగా, తొక్కివేయబడి ఉన్నవాడిలోని ఆత్మాభిమానం పెల్లుబికింది.

“మావయ్యా! ఆగు, బెత్తం ఎత్తేవంటే నేనేంచేస్తానో నాకే తెలీదు...ఆగు!” అంటూ చొక్కా చేతులు పైకి ఎత్తుతూ భగవంతుడిచ్చిన బలపుష్టి చూపించాడు.

ఆ కండరాలు ఎత్తు తిరుగుతూ చర్మం చీల్చుకుని పైకివస్తాయా అనిపించాయి.

ఆయన వెనక్కు తగ్గాడు. కానికోపంతో పళ్ళు పటపట కొరికాడు.

“వెధవా, ఎందుకు కండలు పెంచుకున్నావురా? బలిసిందా, నిన్ను ఇంటికి ఎవర్ని ఉద్ధరించడానికి? ఇంట్లోంచి వెళ్ళు ...వెళ్ళు...' అంటూ గొడ్డుదెబ్బ కొట్టి పట్టుకు తోశాడు” మిలిటరీ యువకుడు నిశ్చలంగా, స్థైర్యంగా కథ చెబుతూన్నా ఈ చివరి మాటలకు ఉద్వేగపూరితం

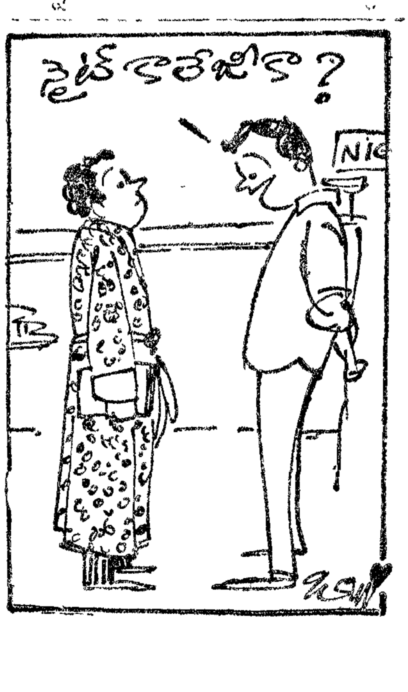

కంఠం గద్గదికం కాకపోలేదు.

జానకిరామయ్య ఏదో యోగ సమాధిలో ఉండిపోయినట్లు మూసినకండ్లు తెరవలేదు.

“తరవాత, నాకు కట్టిన బండకొయ్య గొలుసును 'షడేల్'మని ఒక్క దెబ్బకు త్రెంచివేశాను. మామయ్య శాపనార్థాలే నాకు నా కర్తవ్యాన్ని బోధించినట్లయింది. నేషనల్ ఆర్మీలోచేరి, పోనాడు, రక్తనిధికి నా రక్తం దానంచేస్తూ ఉంటే, నాకు ఆర్మీలో చేరిపొయ్యే అవకాశం లభించింది. ఎలా..” అనుకోకుండా, భావావేశాలతో ఉప్పొంగిపోతూ ఆతురాతురంగా చెబుతూన్న తన కథలోకి దిగిపొయ్యాడు మిలటరీయువకుడు.

“మావయ్యా.....” నిరుత్తరుడయి కండ్లుమూసుకున్న జానకిరామయ్యను పలకరించాడు.

ఆయనకండ్లు తెరుస్తూ, “నాయనా బలరాముడూ... హృదయవిదారకమయిన నీకథవింటూ చచ్చిపోయినా బాగుండేది. అయినా చచ్చిపోలేదు. ఈ వయసులో కూడా నాలో కాఠిన్యం పోలేదని నీకు తెలియడంలేదా నాయనా.” అనుభవిస్తున్నానని కుమిలిపోతూ అన్నాడు జానకిరామయ్య.

“మావయ్యా...... గతించిపోయిన దినాలలో విడిపోయిన మనం కాకతాళీయంగా కలుసుకున్నాం. నీవు మొదట్లో మిలటరీవారిపై చూపెట్టిన ఉత్సాహం నీకు కథ చెప్పడానికి ఉద్రేకపరచినది. కాకపోతే, గుప్త స్వప్నం లాంటి పాతసంఘటనలు ప్రస్తావించకపోదును, నన్ను క్షమించు” అన్నాడు బలరామ్.

“బాబూ, నీవినయ సంపత్తితో నన్నింకా వ్యథపెట్టకు. నన్ను మనసారా క్షమించునాయనా..... ఏదీ ఇలా దగ్గరకురా! యూనిఫారమ్‌లో ఎంత మారిపొయ్యావు. నాయనా..... దగ్గరకురా. నా పక్కన కూర్చో”......... అంటూ అర్థించాడు.

బలరామ్‌వెళ్ళి జానకిరామయ్య ప్రక్కనే కూర్చున్నాడు. ఆయన పాతస్మృతులకు కుమిలిపోతూ బలరామ్‌ను కౌగలించుకుని అతని వీపును కావాలని నిమిరి పశ్చాత్తప్తహృదయంతో కుమిలి పొయ్యాడు.

ఇంతలో మళ్ళా స్టేషన్‌లో జనసమ్మర్దం ప్రారంభమయింది. “ఢిల్లీ వెళ్ళే గ్రాండ్‌ట్రంక్ ఎక్స్‌ప్రెస్ మరొక రెండు నిముషములలో వస్తున్నది” అంటూ వెయిటింగ్ రూమ్‌లో ప్రకటన వెలువడింది.

బలరామ్ పెట్టె అవీసర్దుకుని – హడావిడి పడ్డాడు.

"నాయనా 'వీరచక్ర' గౌరవం పొందిన నీలాంటి ఉత్తమోత్తముడైన పురుషునికి ఊకపొయివాడు' ఎలాక్షమాపణ చెప్పుకుని, నిన్నువిలా అభినందించాలో తెలియడంలేదు.

"అలామరీ నొచ్చుకోకు మావయ్యా" అన్నాడు బలరామ్.

"లేదునాయనా లేదు. దయచేసి ఒక పని చేసిపెడతావా?"

బలరామ్ ఏమిటన్నట్లు చూశాడు.

"ఈ వేళ్ల ఉంగరాలను, నీ బలం, చాతుర్యం ఉపయోగించి తియ్యి నాయనా ఊఁ..... .. ఆలోచించకు, నామాటవినక పోతే నన్ను చంపుకుతిన్నంత ఒట్టు! అన్నాడు.

బలరామ్‌కు ఆపని చేయక తప్పింది కాదు. ఉంగిరాలను జానకిరామయ్య వేళ్ల నుంచి తీశాడు.

ఈ ఉంగరాలతోనే, పశ్చాత్తాపయంగా ఉపకమంది బాలురను నెత్తిపై మొట్టి శిక్షించాను. నాబుద్ధిహీనతకు ఎక్కువగా వినేగురిఅయ్యావు, ఈ ఉంగరాలు ఉపాధ్యాయవృత్తిలో సంపుం నాకు గౌరవించి తొడిగినవి, వానిసాటి విలువలు తెలిసిన వీళ్ళకు ఇప్పుడు తొడుగుతున్నాను

మనిషికోరేది మనిషినే

నాయనా, కాదనకు......" అంటూగాఢ్ఢంగా పట్టుకున్నాడు. బలరామ్ ఒప్పుకోక తప్పలేదు.

"నీవు చెయ్యబోయ్యే దేశరక్షణ మహాత్కార్యంలో ఇవినీకు దీక్షా కంకణాలు, రక్షా కంకణాలు, వీరకంకణాలు నాహృదయ కంకణాలుగానూ.........." అంటూ ఆప్యాయంగా కౌగలించుకున్నాడు. ఇంతలో 'కణిల్ల'ని రంకెవేస్తూ, ఢిల్లీ ఎక్స్‌ప్రెస్ వచ్చింది. అక్కడబండి రెండునిముషాలే ఉంటుంది కాబట్టి ప్రయాణీకులందరూ హడావిడి పడ్డారు.

బలరామ్ ఒక మిలిటరీ కంపార్ట్‌మెంట్ లోనికి ఎక్కిసామాను సర్దుకునేప్పటికి రెండు నిముషాలటయిమ్ అయిపోయింది.

స్టేషనులో ఇంకా వర్షం పడుతూనే ఉంది. జానకిరామయ్యచేతిలో బలరామ్ చెయ్యింకా ఉంది. ఇద్దరూ ఏదోవిషయ యమై ప్రస్తావించడానికి ఆలోచిస్తున్నారు.

కాని గార్డ్ విజిలిచ్చి పచ్చదీపం చూపడంతో 'కణిల్ల'ని మళ్లారంకెవేసి బండి బయలుదేరింది. బలరామ్ వెంటనే.....

"మావయ్యా......సరో....."

"సరో....." జానకిరామయ్య కూడా ఆపేరునే అప్పాడే ప్రసాద నింపడంలో మాట పెంటకపోడ శబ్దం ఎక్స్‌ప్రెస్ చేసే రోదలో కలిసిపోయింది.

రైలుబండి వెనకపెట్టె ఎర్రదీపం కనకంటి పానలోంచి కదిలిపొయ్యేంత వరకూ అలానే చూస్తూ ఉండిపోయ్యాడు జానకిరామయ్య.

వెనక్కుతిరిగి వేరొక ప్రపంచంలో పడ్డ జానకిరామయ్య మానవెలిసిపోయినట్లు గమనించాడు.

ఏసంబంధమూ ఇంతవరకూ కుదరని కూతురు సరోజిని బలరామ్ యుద్ధంలో విజయుడై తిరిగివస్తేమాత్రం తప్పకుండా ఇచ్చి వివాహం చెయ్యాలనుకున్నాడు.

"తనదెంతమంచి ఆలోచన!..." అంటూ ఎంతోతృప్తిపడ్డాడు.

కాని... ఆయన అంతర్యంలో నిజంగా బలరామ్ తిరిగి వస్తే సరోజిని అతని చేతుల్లో పెట్టాలని ఉందా? లేదని ఎందుకు అనుమానం? ఆయనలోని మాట స్పష్టంగా కనుపించడంలేదా?

కాని తేజోమూర్తి, సహస్రకిరణుడు, లోకబాంధవుడూ అని సూర్య భగవానుణ్ణి మనిషి ఆరాధిస్తాడుకాని కౌగలించుకోగలడా?

మనిషి కోరేది మహాపురుషుణ్ణా? లేక మనిషినా? ●

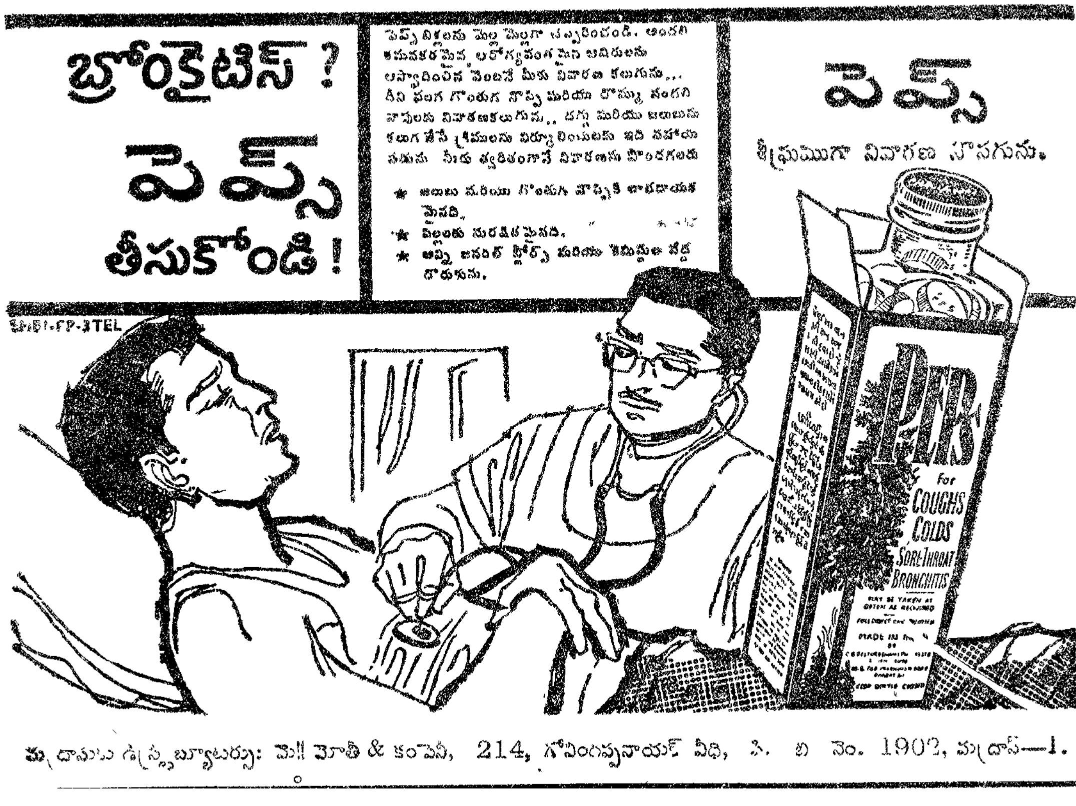

మద్రాసు డిస్ట్రిబ్యూటర్సు: మె!! మోతీ & కంపెనీ, 214, గోవిందప్పనాయక్ వీధి, పి. బి నెం. 1902, మద్రాస్—1.